

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
กับการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ
ในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคใต้
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาว จรัสศรี ไกรนที

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-027-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIPS BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF
HEAD NURSES AND STAFF NURSES' ORGANIZATIONAL
COMMITMENT, REGIONAL CENTERS AND GENERAL
HOSPITALS, SOUTHERN REGION, UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY
OF PUBLIC HEALTH**

MISS JARATSRI KRINATEE

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science**

Program in Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-027-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
กับการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาล
ศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
โดย นางสาว จรัสศรี ไกรนที
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ศ.ศ. หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทากานนท์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. พ.ศ.ศ. หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก)

อรรถศรี ไกรนที : ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย
กับการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์และ
โรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (RELATIONSHIPS
BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF HEAD NURSES AND
STAFF NURSES' ORGANIZATIONAL COMMITMENT, REGIONAL
CENTERS AND GENERAL HOSPITALS, SOUTHERN REGION, UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.
พ.ศ.ศ.หญิง พวงเพ็ญ หุณหปราช, 170 หน้า ISBN 974-636-027-2

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
หัวหน้าหอผู้ป่วยกับการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ และศึกษาตัวแปรที่สามารถ
พยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป
เขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการ 778 คน เลือกโดยวิธีการสุ่ม
แบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยและการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ มีค่าความเที่ยง
0.98 และ 0.96 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยใน
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ และการปลุกฝังค่านิยม การสร้างบารมี การกระตุ้นปัญญา
และการคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคอยู่ในระดับสูง ส่วนการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับปานกลาง
2. ความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการที่ระดับ .05 ($r = .3838$)
4. ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคค และการสร้าง
บารมี สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 19.01 ($R^2 =$
.1901) ได้สมการทำนายดังนี้

$Z = .4686$ การสร้างแรงบันดาลใจ - $.2477$ การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคค + $.2016$ การ
สร้างบารมี (สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน)

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์
..... การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต อรรถศรี ไกรนที
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อรรถศรี ไกรนที
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

##C886325 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP / ORGANIZATIONAL COMMITMENT

JARATSRI KRINATEE : RELATIONSHIPS BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF HEAD NURSES AND STAFF NURSES' ORGANIZATIONAL COMMITMENT, REGIONAL CENTERS AND GENERAL HOSPITALS, SOUTHERN REGION, UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN, Ph.D. 170 pp. ISBN 974-636-027-2

The purposes of this research were to study the relationships between transformational leadership of head nurses and staff nurses' organizational commitment in regional centers and general hospitals, southern region, under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, and to determine variables which predict organizational commitment of staff nurses. The sample consisted of 778 staff nurses, selected by stratified random sampling techniques. The research instruments were questionnaires developed by the researcher which consisted of transformational leadership questionnaires and organizational commitment questionnaires. The reliability of the two questionnaires were 0.98 and 0.96. The data were analyzed by using stepwise multiple regression analysis. The major findings were as follows :

1. Transformational leadership of head nurses in all aspects was at high level and in the aspect of vision, projecting vision and value driven, charisma, intellectual stimulation and individualized consideration were at high level. While in the aspect of inspirational motivation was at middle level.
2. Organizational commitment of staff nurses was at middle level.
3. There was positive relationship at .05 level between transformational leadership of head nurses and organizational commitment of staff nurses, at middle level ($r = .3838$)
4. Variables that could predict organizational commitment of staff nurses were inspirational motivation, individualized consideration and charisma and significant at .05 level. The predictors accounted for 19.01 percent ($R^2 = .1901$) of the variances. The function derived from the analysis was as follows :

$$Z = .4686 \text{ Insp} - .2477 \text{ Indi} + .2016 \text{ Cha}$$

(standard scores)

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์
การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา.....
2539
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต..... วิไลรัตน์ ไกรหงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อรุณศรี จอมแก้ว
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต. หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราณ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลา ให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุน เอาใจใส่ และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประพนอม โททกานนท์ ประธานสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกนก กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ คำชี้แนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขให้ คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้อำนวยการและหัวหน้า กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลทั้ง 12 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนพยาบาลประจำการซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทุกท่าน และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนทุนบางส่วนในการ ทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนสำหรับกำลังใจที่มีต่อกันตลอดระยะเวลาการศึกษา

กราบน้อมรำลึกถึงพระคุณแม่ที่เป็นผู้ให้แต่สิ่งที่ดีกับลูก ทำให้ลูกมีความแข็งแกร่งและ พบกับความสำเร็จในครั้งนี้

สุดท้ายที่ลืมไม่ได้ คือ ยอดกัลยาณมิตร ได้แก่ รัตนา ลีอวานิช และมณฤดี ทับเที่ยง ตลอดจนเพื่อน ๆ จากโรงพยาบาลครึ่งทุกท่าน ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จรัสศรี ไกรนที

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ปัญหาในการวิจัย.....	6
1.4 สมมุติฐานในการวิจัย.....	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	15
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	22
2.3 ความยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์กร.....	44
2.4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับการยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์กร.....	63
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
3.1 ประชากร.....	72
3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	72
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	112
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	113
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	115
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	126
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	137
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	142
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	163
ประวัติผู้วิจัย.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	74
2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย และการยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลประจำการ.....	79
3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามระดับโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน วุฒิกการศึกษา อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน เพศ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของ หัวหน้าหอผู้ป่วย และจำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ พยาบาลประจำการปฏิบัติงานด้วย.....	84
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ หัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายคำและโดยรวม.....	89
5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ และการปลูกฝังค่านิยม จำแนกเป็นรายชื่อ.....	90
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน ด้านการสร้างบารมี จำแนกเป็นรายชื่อ.....	92
7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในด้านการกระตุ้นปัญญา จำแนกเป็นรายชื่อ.....	94
8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล จำแนกเป็นรายชื่อ.....	96
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	98
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายคำและโดยรวม.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การ ของพยาบาลประจำการ ด้านการเชื่อถือ ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	101
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การ ของพยาบาลประจำการในด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากใน การปฏิบัติงานเพื่อองค์การ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	103
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การ ของพยาบาลประจำการ ในด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของ องค์การไว้ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	105
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลประจำการ.....	107
15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปร ในการทำนายความเชื่อมั่นผูกพัน ต่อองค์การของพยาบาลประจำการ.....	108
16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²) และการทดสอบความมี นัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R ² change) ในการพยากรณ์ ความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลประจำการ เมื่อใช้วิธีการถดถอย แบบขั้นตอน.....	109
17 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณที่ใช้ พยากรณ์ความเชื่อมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลประจำการ.....	111